



stichting

Archief- en Documentatiecentrum

voor R.K. Friesland



Voorwoord

Voor u ligt het nieuwe jaarlijkse Informatiebulletin van onze Stichting. Als we terugkijken op het afgelopen jaar 2015, dan moeten we constateren dat dit een jaar is geweest waarin veel is gebeurd. Moeilijke, maar ook mooie momenten. Zo'n moeilijk moment was het overlijden van ons gewaardeerd bestuurslid en medewerker Sible Sjoerd Hettinga op 7 november 2015. Elders in dit bulletin een In Memoriam. Een mooi moment was het feit dat onze Stichting vanuit twee kanalen, subsidie van de provincie Fryslân en een particuliere gift, de financiële middelen heeft gekregen voor het ontsluiten, ontwikkelen en digitaliseren van de in ons centrum aanwezige RK archieven. Over dit archiefproject vindt u in dit bulletin een uitgebreid verslag.

Er is veel beweging in RK Nederland en ook in ons eigen bisdom en provincie. Niet alleen de ontkerkelijking en de vergrijzing van de gelovigen heeft gevolgen voor het wel of niet openhouden van kerken, maar ook de algemene tendens

van het niet meer gelovig zijn, de enorme individualisering en het teruglopend aantal vrijwilligers houdt menigeen bezig. Overal in den lande worden kerken gesloten, zijn er geen vrijwilligers meer die zich beschikbaar willen stellen en worden verenigingen opgeheven. Voor het Archief- en Documentatiecentrum liggen hier weer kansen om archiefmaterialen te bewaren voor het nageslacht. In ons bisdom Groningen-Leeuwarden is het beleid gericht op meer samenwerking en wordt gestreefd naar fusies van parochies. Waren er in 2011 nog 84 parochies in het gehele bisdom, in 2018 moet dit aantal 19 zijn. In Friesland waren in 2011 nog 27 parochies, begin van het jaar 2016 waren het er 15 en in 2018 zijn er, volgens plan, nog 8 parochies over.

Er is echter niet overal een negatieve stemming: integendeel, juist door samenvoeging ontstaan nieuwe kansen en kan er op velerlei manieren worden samengewerkt en bezuinigd. In het jaar 2015 mochten wij in ons bisdom, en beiden in onze eigen provincie, twee nieuwe gemeenschappen verwelkomen. In maart vorig jaar trokken drie Cisterciënzer monniken vanuit de opge-

heven abdij Sion in Diepenveen naar Schiermonnikoog om voorbereidingen te treffen daar een nieuwe gemeenschap te gaan vormen. De bedoeling is dat in de nabije toekomst alle acht overgebleven monniken uit Sion in een nieuw te bouwen klooster zullen gaan wonen. De gemeentelijke toestemming is reeds ontvangen. Zij zullen zich voornamelijk richten op het monastieke leven. Op de pastorie in Heerenveen zijn in december jl. drie paters Spiritijnen (Paters van de Heilige Geest) gevestigd. Zij willen werken aan een parochie die naar buiten treedt en midden in de maatschappij staat. Deze ontwikkelingen geven een nieuwe impuls aan het geloofsleven en hopelijk mag dit vruchten dragen.

Het Archief- en Documentatiecentrum heeft het afgelopen jaar weer vele bezoekers mogen ontvangen en met hen vele kleine en grote aanwinsten gekregen. Wij zijn dankbaar voor al deze belangstelling en weten ons daardoor gesteund om op de ingeslagen wegen door te gaan. Hopelijk blijft u ons daarbij moreel en financieel ondersteunen.

H. Nota, pr.



Nieuwe aanwinsten

Onderstaand een selectie uit de boeken die in de loop van 2015 aan ons zijn geschenken:

- “100 jaar Collectanten te Sneek”, door J. Brenninkmeijer; Sneek - 1988
- “Haskerlân”, door K.F. Gildemacher e.a.; Leeuwarden - 1990
- “Bisschop Rudolf Staverman”, door P. v. Leeuwen; Nijmegen - 1994
- “Frysk Kertiersteatenboek”, door M. Koopmans e.a.; Leeuwarden - 1996

- “Van Vitus naar Titus”, door Tj.T. de Jong e.a.; Leeuwarden - 2009
- “Wibren Altena, in swalker yn 'e geast”, door B. Huisman; Leeuwarden - 2012
- “De Zonderlandkertieren”, door R. Postma; Zwolle - 2015

Daarnaast zijn er weer vele bidprentjes, rouwbrieven en overlijdens- advertenties naar ons gestuurd of bij ons gebracht, maar ook kerkboeken en andere lectuur, en devotionalia als kruisbeelden, wijwaterbakjes, heiligenbeelden, medailles, enz.

Hartelijk dank voor al uw bijdragen!



Open Dag 2016

Donateurs en andere belangstellenden worden hierbij van harte uitgenodigd aanwezig te zijn op de Open Dag 2016. Deze zal worden gehouden op zaterdag 8 oktober a.s., van 13.00 - 16.00 uur, in ons pand op Grote Dijklakker 12 te Bolsward.



In Memoriam Sible Sjoerd Hettinga

Op 7 november 2015 overleed, na een korte hevige ziekte, in zijn woning te Harlingen ons zeer gewaardeerd bestuurslid en medewerker Sible Sjoerd Nicolaas Hettinga. Sible werd geboren op 6 december 1946 op “de Bjusse” te Kleaster Lidlum als zoon van Jacob Paulus Hettinga en Sijke Paulus Andela. Na de lagere school te Franeker kwam hij op kostschool bij de Minderbroeders Franciscanen in Venray en later bij de Karmelieten te Oldenzaal. Vervolgens studeerde hij rechten in de notariële studierichting. Na zijn studie werkte hij drie jaar op het Ministerie van Landbouw en werd daarna notaris in Den Haag.

Op 1 januari 2002 stopte hij met zijn werk in het notariaat en in april van dat jaar verhuisde hij van Den Haag naar Harlingen. Sible was een enthousiast genealoog en verzamelde voor dat doel bidprentjes, rouwbrieven foto's en nog veel meer zaken. Ook maakte hij vele kwartierstaten en was hij nauw betrok-

ken bij de totstandkoming van het Hettingaboek. Sinds juli 2002 maakte hij deel uit van het stichtingsbestuur van het Archief- en Documentatiecentrum voor R.K. Friesland, de laatste jaren als secretaris. Een mooiere combinatie kon men zich niet voorstellen: hobby en vrijwilligerswerk op één lijn. Daarnaast was hij een graag gezien medewerker op het kantoor in Bolsward waar hij zich natuurlijk bezighield met bidprentjes en genealogieën. Vele tienduizenden stukken zijn door zijn handen gekomen en werden door hem, samen met anderen, gesorteerd en gedigitaliseerd. Sible verzorgde mede de



ontvangst van gasten op het kantoor en was een plezierige collega die openstond voor gesprek en woord en daad. Hij was gemakkelijk in de omgang en bekend in geheel Friesland, mede door zijn vele zoektochten in Tresoar (v.h. Ryksargyf) en andere archieven. Bovendien “in famyljeman yn ieren en sinnen”.

Al langere tijd had Sible problemen met zijn gezondheid, met name het lopen ging moeizaam. Vrij onverwacht werd hij half oktober opgenomen in het ziekenhuis en al snel bleek dat hij te maken had met een ernstige ziekte. Op 7 november 2015 kwam er abrupt een einde aan zijn leven. Met zeer velen hebben we in de Laurentiuskerk van Kimswerd afscheid van hem genomen, waarna de begrafenis plaatsvond op het kerkhof bij de kerk van Herbaijum. De fraaie rouwkoets met zwarte Friese paarden maakte indruk. Het werd een afscheid in stijl, een stijl die paste bij het denken, leven en werk van deze oer-Friese genealoog. Wij zijn hem veel dank verschuldigd en wensen zijn broers en zussen en verdere familie veel sterkte met dit verlies.

Henk Nota, pr.



Het archiefproject

In de loop der jaren verwierf het ADRKF veel bijzonder materiaal: documentatie (bidprentjes, rouwbrieven, rouwadvertenties, foto's, etc.), voorwerpen en archieven. De archieven zijn van katholieke organisaties en personen die een rol speelden binnen het kerkelijk en het maatschappelijk leven in Friesland. Tezamen geven zij een kleurrijk beeld van het katholieke leven in de provincie. In de archieven zijn ook de ontwikkelingen die het katholieke leven doormaakte in de vorige eeuw waarneembaar. Nogal wat katholieke organisaties fuseerden met aanverwante organisaties van andere gezindten.

De omvang van de archieven van het ADRKF bedroeg eind 2015 zo'n 43 strekkende meter. Het materiaal wordt

door de stichting goed, in brandwerende kasten, bewaard. De archieven zijn echter nog lang niet allemaal toegankelijk. Archieven als dat van Titus Brandsma en kardinaal de Jong werden, door Henk Nota, geïnventariseerd. Van heel veel andere archieven bestaat nog geen plaatsingslijst of inventaris. Daar komt nu verandering in. Sinds vorig jaar werken wij als Archiefbureau Ruerd de Vries aan het ontsluiten van de archieven. Olga

Minkema begon in 2015 met de werkzaamheden, sinds 1 januari 2016 help ik haar. In deze bijdrage doe ik verslag van onze werkzaamheden.

De archieven worden van begin tot eind opgeschoond en verzorgd. Dubbele stukken worden verwijderd, en materiaal dat niet in de archieven thuishoort, en ook niet van belang is om te worden bewaard, wordt uit de archieven verwij-





derd. Nietjes en oude paperclips worden verwijderd omdat deze kunnen roesten. Plastic wordt verwijderd, omdat hier weekmakers in zitten, die invloed hebben op inkt. U kent het vermoedelijk dat u papieren in een plastic multimap of hoesje heeft zitten, en dat deze vast zijn gaan plakken aan het plastic. Uiteraard wordt gekeken of de stukken geen vuil of schimmels bevatten. Aan het eind van de rit worden de archivalia in zuurvrije omslagen en zuurvrije dozen verpakt, zodat ze langer bestand zijn tegen de tand des tijds.

De stukken worden geordend en beschreven volgens de regels van de archivistiek. Dit houdt in dat we een rubriekenschema ontwerpen die recht doet aan de wijze waarop de archiefvormer georganiseerd was. We zoeken onder meer series notulen, correspondentie en ander materiaal bij elkaar, en bekijken of deze chronologisch geordend zijn. Vervolgens beschrijven we het materiaal, waarbij we de redactionele (administratieve) vorm benoemen, de inhoud van de stukken in het kort weergeven, de datering duiden, en aangeven wat de uiterlijke vorm van de stukken is. Daarna plaatsen we de beschrijvingen in het rubriekenschema. De stukken worden voorzien van een uniek plaatsingsnummer, zodat ze altijd vindbaar zijn. Het eindresultaat is een geschoond en materieel goed verzorgd archief, dat toegankelijk is voor derden door middel van een inventaris.

Na eerst archieven elders te hebben bewerkt, zet Olga nu de klus voort in de door Henk Nota beschikbaar gestelde pastorie in St. Nicolaasga. Zij werkt(e)

onder andere aan de archieven van de Friese Tochtgenoten van St. Frans, het Wit-Gele Kruis van Blauwhuis, de Katholieke Plattelandsjongeren (KPJ) en de plaatselijke afdelingen van de Jonge Boeren- en Tuindersbond en de Jonge Boerinnenbond, waarvan de archiefstukken en oude notulenboeken een mooi beeld geven van een organisatie die beslist met haar tijd mee is gegaan. Ook ontfermde ze zich over het archief van het Bonifatiushospitaal te Leeuwarden, waarvan de oude jaarverslagen laten zien hoe een van de voorgangers van het MCL vroeger reilde en zeilde.

Ikzelf werk in het kantoor van Ruerd in Kollum, waar ook materiaal naartoe is overgebracht. Het eerste archief dat ik onder handen heb genomen is dat van de RK voetbalclub RES. Deze in 1936 opgerichte vereniging uit Bolsward, voluit: "Rjucht en Sljucht", is in juli 2015 opgegaan in voetbalclub SC Bolsward, waarna dozen met materiaal door Douwe en Annie van der Werf aan het ADRKF zijn overgedragen. Douwe en Annie zijn jarenlang de drijvende kracht geweest achter voetbalclub RES. Zij verzamelden clubbladen en stelden albums samen met o.a. foto's, krantenartikelen en diploma's, en zelfs met brieven uit de beginjaren '30 en '40.

De inventarisatie van onder andere de archieven van de Friese Tochtgenoten van St. Frans, de Vereniging voor Latijnse Liturgie, ARKA, Solidair Friesland, het Wit-Gele Kruis (Blauwhuis), Gezinszorg Franeker, de St. Vincentiusvereniging Harlingen, KPJ Friesland, het Bonifatiushospitaal Leeuwarden, KJV Harlin-

gen, het KBO, de Centrale St. Michaël Harlingen en voetbalclub RES is reeds voltooid. Te wachten staan onder andere de archieven van de Turnvereniging Harlingen, het Bonifatius Comité, KPO, Frisia Catholica, het Rooms Frysk Boun, KBO Hubertus Harlingen, de Katholieke Openbare Bibliotheek, de Elisabethschool Leeuwarden, de RK Huishoudschool en RK Kleuterschool Leeuwarden en het NKV (Friesland). Er valt nog dus nog wel heel wat werk te verzetten.

Wanneer alle archieven beschreven zijn – we hopen het project aan het einde van 2016 te kunnen afronden - zullen de inventarissen worden afgedrukt en worden gepubliceerd op de website van het ADRKF. Wellicht hebben de plakboeken van voetbalclub RES uw interesse gewekt, bent u zelf bezig met een onderzoek naar de Friese Tochtgenoten van Sint Frans of heeft u wellicht als leerling op de Elisabethschool in Leeuwarden gezeten. U kunt dan aan de hand van de inventarissen stukken uitzoeken, waarna u bij het ADRKF kunt informeren of u dit materiaal kunt komen inzien.

Anke Stegehuis
(met dank aan Olga en Ruerd)





Het ADRKF in uw nalatenschap?

Testamenteair kunt u aan ons denken. Over door ons ontvangen schenkingen, erfstellingen en legaten zijn wij geen schenking- of successierecht verschuldigd daar wij een ANBI erkende stichting zijn en geregistreerd staat onder nummer 810257944. Let wel, u dient daarbij de juiste tenaamstelling te vermelden.

Wilt u meer weten over nalaten aan het ADRKF, neem dan met ons contact

op. Wij zijn iedere woensdag aanwezig op de Grote Dijklakker 12 van 9.00 tot 16.00 uur of neem telefonisch contact met ons op via 0515 – 33 68 04

Voor onze donateurs vragen wij om uw bijdrage over te maken op de bankrekening bij de Rabobank IBAN. NL29 RABO 0143 1780 32 t.n.v. Archief- en Documentatiecentrum voor R.K. Friesland te Bolsward. **Gaarne voor 15 juni 2016.** Dat zou mooi zijn en dan raakt uw bijdrage niet in de vergeteljkheid. Het financieel jaarverslag ligt op ons kantoor en t.z.t. op onze site ter inzage.



Bestuursleden en medewerkers

Bestuursleden:

voorzitter: *Corrie van Eijden - de Bruyn*, Hoornsterzwaag, tel. 0516 – 462750; E-mail: theo.encorry.vaneijden@kpnmail.nl
secretaris: vacature
penningmeester: *Rein Wierdsma*, Sneek, tel. 0515 – 414161; E-mail: renloos@home.nl
externe contacten: *Henk Nota*, St. Nicolaasga, tel. 0513 – 431394; E-mail: hnota@home.nl
2e secretaris: *Piet Postma*, Franeker, tel. 06-49602795; E-mail: ppostma53@gmail.com
2e penningmeester: *Rein de Wolff*, Jirnsum, tel. 0566 – 601390; E-mail: reindewolff@twinpartners.nl
lid: *Nico van der Werf*, Raerd, tel. 0566 – 601281; E-mail: nicovanderwerf@hetnet.nl

Medewerkers:

Dora M. Bouma, Bolsward
Thea Elsinga - van der Zee, Harlingen
Piet Postma, Franeker
Peter Siemensma, Bolsward
Wietze Teernstra, Bolsward
Ago en Minke van der Werf-van der Meulen, Franeker
Wietze Ypma, Franeker

Ontvangsten en uitgaven boekjaar 2014/ 2015

BATEN	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014
Donaties	5.293	5.127
Giften	29.638	11.025
Jaarlijkse gift	2.000	2.000
Diverse verkopen	4	276
	-----	-----
Sub-totaal	36.935	18.428
LASTEN		
Afschrijvingen op vaste activa	9.110	9.312
Kantoorkosten	1.838	1.450
Huisvestingskosten	3.353	5.019
Overige kosten	1.509	2.751
Project Archivering	- 251	0
	-----	-----
Sub-totaal	15.559	18.532
RESULTAAT	21.376	(104)
Rentebaten: bij	-367	- 71
Rentelasten: af	6.559	8.128
	-----	-----
EXPLOITATIE RESULTAAT	15.184	(8.161)
	=====	=====

Hierboven een beknopt overzicht van het financiële overzicht van het boekjaar 2015. Voor geïnteresseerden ligt het volledige rapport ter inzage.

Wij zijn onze donateurs en schenkers zeer dankbaar hiervoor. Uiteraard rekenen wij ook voor 2016 weer op uw financiële steun.

Bankrekeningnummer: NL29 RABO -143 1780 32 t.n.v. Arch. Doc.centrum Bolsward.

Adresgegevens en bezoektijden:

Het ADRKF is in principe iedere woensdag van 9.00 – 16.00 uur toegankelijk voor bezoekers. Maar het is verstandig om vooraf even telefonisch of via e-mail contact met ons op te nemen. Dit om teleurstellingen te voorkomen.

Het bezoek- en correspondentie-adres luidt:

Stichting Archief- en Documentatiecentrum voor R.K. Friesland.
Grote Dijklakker 12
8701 KV Bolsward
Telefoon: 0515 - 33 68 04
E-mail: info@archiefrkfriesland.nl
Internet: www.archiefrkfriesland.nl